przewodnik

Miesięcznik Okręgu Podkarpackiego PZN

ISSN 1897-841X 09/2022 (213)

Tyle jesteś wart, ile drugiemu pomożesz, jeśli możesz

Wspomnienia nie wrócą minionego czasu, ale są miłe …

Spis treści:

- Wrzesień 2022 - calendarium ……..……..……str. 3
- Co w ostatnich dwóch latach zdarzyło się w Leżajsku?.....str. 12
- Informacja dla każdego z nas……..……..……str. 17
- Warsztaty Profilaktyczne……..……str. 18
- Odwołanie epidemii……..……..……str. 23
- Warte nagłośnienia…… ……str. 24
- Witryna poetycka …….. str. 26

Koleżance

Bogumile Deptuch

- wyrazy głębokiego współczucia -

z powodu śmierci

Męża

składają koleżanki i koledzy zrzeszeni w krośnieńskim Kole PZN.

Miesięcznik Okręgu Podkarpackiego Polskiego Związku Niewidomych
Wydawca: Zarząd Okręgu Podkarpackiego PZN w Rzeszowie
Skład redakcji:
Redaktor Naczelny, koordynator: „Zygflor” – Zygmunt Florczak
Opracowanie graficzne okładki i skład: „Zygflor” – Zygmunt Florczak
Współpracują:
Irena Dyrda, Małgorzata Przyboś, Ewa Smolucha, Maria Słowik
Adres siedziby redakcji: 35–045 Rzeszów, ul. Hetmańska 9
tel. (017) 86 22 328
e–mail: sekretariat@pzn.rzeszow.pl
www. http://pzn.rzeszow.pl/czasopisma/

Wrzesień

Jak zauważyła Poetka:

Wrzesień szkołę znów przynosi
Pakuj plecak .. no i w drogę.
Każda szkoła ucznia prosi:
„Chodź w nauce ci pomogę”.

Cytując czterowiersz autorstwa Zuzanny Ostafin informujemy, że skończyły się tegoroczne wakacje i niepostrzeżenie rozpoczął się nowy 2022/2023 rok szkolny. Wznowienie kolejnego edukacyjnego sezonu, to twórczy czas, który przysporzy dzieciakom i młodzieży mnóstwo wiedzy, ubogaci ich życiowe doświadczenie oraz osobowość, aby ponownie za kilka dobrze przepracowanych miesięcy znowu mogli snuć wakacyjne plany i podróże.

W te dni - w myśl ludowego porzekadła: ***„Kiedy wrzesień, to już jesień, wtedy jabłek pełna kieszeń”*** **-** powoli i niepostrzeżenie zmieniamy porę roku; zaś zgodnie z drugą mądrością ludu o treści: ***„Chodzi wrzesień po wrzosie i zbiera grzyby po rosie, a gdy rosa już zginie, to rwie orzechy w leszczynie”*** rozpoczynamy tegoroczne grzybobranie, zbiór owoców, orzechów i warzyw, których uprawę tak mocno utrudniała nam tegoroczna aura, czyli od zarania wiosny zmienne – niekiedy niekorzystne - warunki atmosferyczne.

Dla rolników ten czas jest początkiem zbioru ziemiopłodów, zaś w przyrodzie czasem kwitnienia wrzosów oraz pojawieniem się „babiego lata”, które wizualnie „daje znać*”,* że rozpoczyna się „złota polska jesień”. Czaru chwili dodają majestatycznie przesuwające się po nieboskłonie malownicze „bałwaniaste” chmury tak charakterystyczne dla tej pory roku.

Wrzesień, to kolejny miesiąc w roku *(ma 30 dni),* który ma patronimiczne pochodzenie swej nazwy, bowiem - w/g Aleksandra

Brücknera - *historyka literatury i kultury polskiej* - wywodzi ją od ***wrzosu zwyczajnego*** lub ***pospolitego*** należącego do wieloletniej rodziny wrzosowatych, która bardzo obficie kwitnie w ten czas w naszej strefie klimatycznej.

Wrzos, to niezwykle dekoracyjna krzewinka o różnej wielkości i pokroju. Najmniejsze z nich nie przekraczają kilku centymetrów, zaś najwyższe osiągają nawet wysokość 80 cm. Jego łacińska nazwa ***Calluna*** *– co znaczy „zamiatać" - prawdopodobnie wiąże się z dawnym jego zastosowaniem do zamiatania, czyli wykorzystania do produkcji mioteł; szczególnie w Szkocji i Irlandii, gdzie dodatkowo jeszcze wykorzystywano go do wypełniania materacy. Zdrewniałe pędy wrzosu są pokryte małymi, łuskowatymi, szarozielonymi liśćmi; u końców pędów są obficie rozmieszczone małe, dzwonkowate - w barwach od bieli, różu, purpury po czerwień - kwiatki.*

Dawniej używano nazwy ***pajęcznik*** – prawdopodobnie określenie wywodziło się od nici *babiego lata*. Jego łacińska nazwa, to **September** *(siódmy miesiąc),* ponieważ wedle kalendarza rzymskiego takowa jest w nim jego kolejność i pod takim określeniem funkcjonuje w większości języków europejskich.

Wreszcie w te wczesnojesienne dni Rodacy rozmiłowani w historii naszego Narodu będą wspominać wojnę obronną z 1939 r.; z tegoż samego powodu sowiecką agresję z 17. IX., czy ostatnie dni walki Powstania Warszawskiego z 1944 r. oraz przypominać sobie miejsca z białymi brzozowymi krzyżami stawianymi we wrzosowiskach na mogiłach poległych żołnierzy, którzy oddali swe życie w obronie Najjaśniejszej Rzeczpospolitej, a których groby można spotkać we wszystkich zakątkach naszego regionu.

Przysłowia ludowe na te dni, to:

Jaki pierwszy wrzesień – taka będzie jesień.

Św. Regina – gałęzie ugina *(7. 09.)*

Maryja się rodzi, jaskółka odchodzi. *(9.09.)*

Siedzi pająk na grzędzie i babie lato przędzie.

Pogoda na św. Nikodema, cztery niedziele deszczu nie ma *(15. 09.)*
Kiedy Irena z mrozem przybywa, babie lato krótkie bywa. *(18. 09.)*
Święty Mateusz dodaje chłodu i po raz ostatni podbiera miodu
Wrzesień chodzi po rosie, zbiera grzyby we wrzosie.
Wrześniem żaba się raduje, bo już bociek odlatuje.
Wrzesień wrzosami strojny, lecz od pracy znojny.
Gdy wrzesień z pogodą zaczyna, zwykle przez miesiąc pogoda się trzyma.

W te dni wspominamy:

1 września 1939 r. – hitlerowskie Niemcy bez wypowiedzenia wojny zaatakowały Polskę; **rozpoczęła się II wojna światowa.**

1 września – to **Dzień Weterana** – *w tym dniu obchodzone polskie święto ustanowione decyzją Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 1997 r. W tym dniu Polacy oddają hołd obrońcom Ojczyzny i wspominają wszystkich tych, którzy walcząc o Polskę zginęli na polach bitew.*

1 września 1948 r. – urodził się **Józef Życiński** – duchowny katolicki, biskup tarnowski, arcybiskup lubelski, profesor filozofii *(zm. 2011 r.).*

2 września 1808 r. – w Warszawie utworzono Archiwum Ogólne Krajowe – centralne archiwum państwowe, które obecnie działa jako **Archiwum Główne Akt Dawnych**.

2 września 1832 r. – urodził się **Władysław Rawicz** – naczelnik cywilny województwa podlaskiego w Powstaniu Styczniowym *(zm. 1863 r.).*

3 września 1932 r. – urodził się **Jerzy Łojek** – historyk, działacz opozycji w PRL; publikacje: *„Agresja 17 września 1939", „Studium aspektów politycznych", „Dzieje fortuny Potockich z Tulczyna 1799-1921", „Geneza i obalenie Konstytucji 3Maja" (zm.1986 r.).*

3 września 1972 r. – urodziła się **Maja Ostaszewska** – aktorka teatralna i filmowa; filmografia*: „Jack Strong", „Body/Ciało", „Uwikłanie".*

4 września 1952 r. – zmarł Józef Węgrzyn – aktor, partnerował m.in. Poli Negri i Jadwidze Smosarskiej; filmy: *„Trędowata", „Ks. Józef Poniatowski" (ur. 1884 r.).*

4 września 2012 r. – zmarł **Józef Szaniawski** – politolog, sowietolog, dziennikarz, więzień polityczny w czasach PRL. Publikacje: *„Pułkownik Kukliński-tajna misja”, „Victoria Polska”, „Marszałek Piłsudski w obronie Europy” (ur. 1944 r.).*

5 września 1902 r. – zmarł **Rudolf Virchow** – niemiecki patolog, antropolog, higienista; współtwórca współczesnej histopatologii. To on sformułował pojęcie białaczki, jako jeden z pierwszych wykonał biopsję *(ur. 1821 r.).*

5 września 1946 r.- urodził się **Freddie Mercury** – właśc. *Farrokh Bulsara* – brytyjski wokalista rockowy i autor tekstów, charyzmatyczny lider zespołu **Queen**. Jest uznawany za jednego z najlepszych wokalistów w historii muzyki popularnej. Autor takich utworów jak: *Bohemian Rhapsody, We Are the Champions,* czy *Show Must Go On (zm. 1991 r.).*

6 września 1892 r. – urodził się **Edward Victor Appleton** – angielski fizyk, laureat Nagrody Nobla w 1947 r. za odkrycie i badania jonosfery, przyczynił się do opracowania radaru *(zm. 1965 r.)*

6 września 1972 r. - zmarł **Ryszard de Jaxa Małachowski –** architekt, jeden z głównych architektów Limy – stolicy Peru, m.in. twórca przebudowy Starego Miasta i Pałacu Prezydenta *(ur. 1887 r.).*

7 września 1939 r. - kapitulowała dowodzona przez majora **Henryka Sucharskiego** bohaterska załoga **Westerplatte.**

7 września 2012 r. – zmarł **Leszek Drogosz** – bokser, mistrz Europy, brązowy medalista olimpijski z 1960 r., znany również z występów w filmach: *„Bokser”, „Znaki na drodze” (ur. 1933 r.).*

8 września - **Narodzenie NMP** – **Matki Boskiej Siewnej**

*Tego dnia wierni obrządku rzymskokatolickiego czczą **Narodzenie NMP** inaczej określane mianem **Matki Boskiej Siewnej**. W tym dniu rolnicy w świątyniach święcą tegoroczny materiał siewny, którego użyją do jesiennych zasiewów. Jest to jedno z najważniejszych świąt agrarnych obchodzonych w naszym kręgu kulturowym.*

8 września 1968 r. – urodzony we Lwowie - przemyślanin **Ryszard Siwiec** dokonał aktu samospalenia w proteście przeciw interwencji wojsk

Układu Warszawskiego w Czechosłowacji. Stało się to na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie podczas uroczystości dożynkowych wśród 100 tysięcy widzów w obecności szefów partii i dyplomatów.

9 września 1522 r. – zmarł **Erazm Ciołek** – sekretarz króla Aleksandra Jagiellończyka, biskup płocki, dyplomata, mecenas sztuki *(ur. 1474 r.).*

9 września 1972 r. – urodził się **Michał Wiśniewski** – lider zespołu *„Ich Troje".*

10 września – Dzień Zapobiegania Samobójstwom

10 września 1382 r. zmarł **Ludwik Węgierski** z dynastii Andegawenów – król węgierski od 1342 r. oraz polski od 1370 r. *(ur. 1326)*

10 września 2008 r. – uruchomiono **Wielki Zderzacz Hadronów** – największy na świecie akcelerator cząstek zbudowany w Europejskim Ośrodku Badań Jądrowych CERN koło Genewy.

11 września 1932 r. – w katastrofie lotniczej w rejonie Cieszyna na terytorium Czechosłowacji – w kilkanaście dni po zwycięstwie w dniu 28 sierpnia 1932 r. w największej międzywojennej imprezie lotnictwa sportowego - Międzynarodowych Zawodach Samolotów Turystycznych Challenge 1932 w Berlinie – zginęli pilot **Franciszek Żwirko** *(ur. 1895 r.)* i konstruktor **Stanisław Wigura** *(ur. 1903 r.)*

11 września 2001 r. - w USA dokonano ataku terrorystycznego na wieże **World Trade Centre** w Nowym Jorku oraz na Pentagon – zginęło prawie 3 000 osób. To wtedy poznaliśmy nazwisko Osamy Bin Ladena – przywódcy organizacji o nazwie Al. – Kaida.

12 września 1872 r. – urodził się **Wojciech Brzega** – rzeźbiarz, pisarz, meblarz, działacz społeczny; współpracownik Stanisława Witkiewicza, wykonawca m.in. willi „Koliba" w Zakopanem *(zm. 1941 r.).*

12 września 1921 r. - urodził się **Stanisław Lem** – najwybitniejszy polski twórca literatury *science fiction* i najbardziej znany współczesny pisarz polski na świecie. Jego nazwiskiem została nazwana planetoida ***3836 Lem*** *(zm. 2006 r.).*

13 września 1931 r. - urodził się **Ksawery Jasieński** – znakomity spiker i lektor telewizyjny oraz radiowy. Jeden z najbardziej

charakterystycznych głosów polskiej telewizji przez słuchaczy zwany *„człowiekiem o aksamitnym głosie*". Laureat Złotego i Diamentowego Mikrofonu. Od 1964 r. nagrywa dla Biblioteki Centralnej PZN - dla osób niewidomych - książki z literatury światowej i polskiej.

13 września 2012 r. – zmarł **Włodzimierz Maciąg** – profesor nauk humanistycznych, filolog polski, historyk i krytyk literatury; publikacje: *„Sztuka pisarska Marii Dąbrowskiej*", *„Życie Ignacego Krasickiego", „O poezji Herberta" (ur. 1925 r.).*

14 września 1788 r. – w Warszawie odsłonięto pomnik króla Jana III Sobieskiego dłuta Franciszka Pincka w/g projektu Andrzeja LeBruna.

14 września 1972 r. – zmarł **Janusz Optołowicz** – etnograf, muzealnik; publikacje: *„Przemysł ludowy Lubelszczyzny", „Ludowe kowalstwo artystyczne", „Powiat Krasnystaw". (ur. 1915 r.).*

15 września 1862 r. – zmarł **Władysław Syrokomla** – właśc. Ludwik Kondratowicz – poeta i tłumacz epoki romantyzmu; twórczość: *„Melodie z domu obłąkanych", „Dzieje literatury w Polsce od pierwiastkowych czasów do XVII wieku" (ur. 1823 r.).*

15 września 1992 r. – zmarł **Władysław Wagner –** żeglarz, pisarz, publicysta; pierwszy Polak, który opłynął kulę ziemską na jachcie żaglowym *(ur. 1912 r.).*

16 września 1912 r. – zmarł **Franciszek Kamieński** – botanik specjalizujący się w roślinach mięsożernych i pasożytniczych, autor publikacji z anatomii porównawczej, morfologii oraz systematyki roślin *(ur. 1851 r.).*

16 września 1952 r. – urodził się **Mickey Rourke –** amerykański aktor, scenarzysta, reżyser, producent filmowy. Jest znany z filmów: *„Harry Angel", „Ćma barowa", „Zapaśnik".*

17 września 1939 r. – bez określonego międzynarodowym prawem wypowiedzenia wojny – zbrojna napaść ZSRR na będącą od 1 września 1939 r. w stanie wojny z III Rzeszą Polskę. Był to „**nóż w plecy**" dla państwa zaangażowanego w wojnę już z jednym agresorem.

17 września – to **Światowy Dzień Sybiraka**

17 września 1993 r. – po **54** latach - ostatni żołnierze Północnej Grupy Wojsk **Armii Czerwonej** opuścili Polskę.

18 września 1732 r. – wydano pierwszy tom **Volumina Legum** – pierwszego polskiego zbioru prawa stanowionego, zawierającego zapis przywilejów królewskich i konstytucji sejmowych.

18 września 1908 r. – urodził się **Józef Małgorzewski** – aktor i reżyser radiowy; to on 1 09. 1939 r. wygłosił pamiętny komunikat: *„A więc wojna. Z dniem dzisiejszym wszelkie sprawy i zagadnienia schodzą na plan dalszy" (zm. 1983 r.).*

19 września 1802 r. – urodził się **Lajos Kossuth** – węgierski polityk, szlachcic, prawnik, dziennikarz, przewodniczący Krajowego Komitetu Obrony Ojczyzny, gubernator Węgier; przywódca rewolucji węgierskiej uważany za węgierskiego bohatera narodowego
(zm. 1894 r.).

19 września 1938 r. – urodził się **Emil Zátopek** – czeski biegacz, długodystansowiec. Czterokrotny złoty medalista olimpijski, 18-krotny rekordzista świata, trzykrotny mistrz Europy, wielokrotny mistrz Czechosłowacji. Uważany za jednego z najlepszych lekkoatletów wszech czasów *(zm. 2000 r.).*

20 września 2005 r. – zmarł **Szymon Wiesenthal** – działacz żydowski, z wykształcenia architekt. Przed wojną prowadził we Lwowie własną pracownię, uniknął deportacji na Syberię, a później śmierci w niemieckich obozach zagłady. W 1947 r. w Linzu współorganizował **Jewish Historical Documentation Center**, miał znaczący udział w ujęciu Adolfa Eichmanna. W 1960 r. w Wiedniu utworzył Żydowskie Centrum Dokumentacji, którego działalność przyczyniła się do postawienia przed sądem ponad tysiąca nazistowskich zbrodniarzy *(ur. 1908 r.).*

21 września 1622 r. – urodził się **Stanisław Solski** – jezuita, matematyk, architekt, kapelan w obozie Jana III Sobieskiego pod Wiedniem *(zm. 1701 r.).*

21 września 2012 r. – zmarł **Zdzisław Nikodem –** śpiewak operowy, tenor, solista Opery Warszawskiej i Teatru Wielkiego w Warszawie *(ur. 1931 r.).*

22 września 1938 r. – urodziła się **Bożena Walter** – popularna dziennikarka i spikerka telewizyjna; m.in. prowadziła programy *„Studio 2"* i *„Czar par".*

22 września 1958 r. – urodził się **Andrea Bocelli** – włoski niewidomy śpiewak operowy – tenor, występujący także w lżejszym repertuarze, również kompozytor i instrumentalista.

23 września 1492 r. – **Jan I Olbracht** został koronowany w Krakowie na Wawelu na króla Polski.

23 września 1902 r. – zmarł **Franciszek Salezy Lewental –** księgarz warszawski, wydawca *„Albumu Jana Matejki" (ur. 1841 r.).*

23 września - o godz. **3^{03}** rozpoczyna się astronomiczna **jesień**

24 września 1572 r. – zmarł **Tupac Amaru** – ostatni król i przywódca Inków *(ur. 1545 r.).*

24 września 1937 r. – urodził się **Juliusz Loranc** – kompozytor, aranżer, pianista; twórca piosenek dla zespołu „Alibabki", Haliny Kunickiej, Ireny Santor, Stana Borysa *(zm. 2016 r)*

24 września 1958 r. – I sekretarz KC PZPR **Władysław** Gomułka rzucił hasło „**Tysiąc szkół na tysiąclecie państwa polskiego".** Pierwszą z nich wybudowano w Czeladzi w Zagłębiu Dąbrowskim.

25 września 1939 r. - bombowce **Luftwaffe** przez cały dzień zrzucały bomby burzące i zapalające na centralne dzielnice Warszawy. Były to największe bombardowania w okresie kampanii wrześniowej i największe – do tamtego czasu – bombardowania w historii.

25 września 1953 r. – w klasztorze Kapucynów w Rywałdzie **internowano** prymasa Polski – kardynała **Stefana Wyszyńskiego**.

26 września 1802 r. – zmarł **Lewi Strauss –** niemiecki przedsiębiorca pochodzenia żydowskiego, twórca pierwszego przedsiębiorstwa produkującego dżinsy *(ur. 1829 r.).*

26 września 1967 r. – zmarł **Czesław Znamierowski** – filozof, psycholog, etyk, prawnik, profesor Uniwersytetu Poznańskiego; publikacje: *„Elita i demokracja”, „Rozważania wstępne do nauki o moralności i prawie” (ur. 1888 r.).*

27 września 1612 r. – zmarł **Piotr Skarga** – jezuita, teolog, pisarz, kaznodzieja, pierwszy rektor Uniwersytetu Wileńskiego; jeden z przedstawicieli polskiej kontrreformacji, autor *„Kazań sejmowych” (ur. 1536 r.*).

27 września – to **Dzień Podziemnego Państwa Polskiego** obchodzony w rocznicę utworzenia w nocy **26/27 IX. 1939** konspiracyjnej organizacji wojskowej o nazwie **Służba Zwycięstwu Polski**, którą w **styczniu 1940** r. przemianowano na **Związek Walki Zbrojnej**, zaś 14. II. 1942 na **Armię Krajową**.

27 września 1939 r. - nastąpiło powołanie konspiracyjnej organizacji harcerskiej – **Szare Szeregi**.

28 września 1939 r. – to **dzień kapitulacji Warszawy**. Tego dnia w Moskwie – w imieniu Niemiec - **Joachim von Ribbentrop**, zaś ZSRR - **Wiaczesław Mołotow** podpisały traktat **„o granicy i przyjaźni”** dotyczący podziału Polski.

28 września 1978 r. – w 33 dni po objęciu urzędu - zmarł papież **Jan Paweł I** *(ur. 1912 r.).*

29 września 1802 r.– zmarł **Władysław Franciszek Jabłonowski** zw. *„Murzynkiem*” – generał brygady Legionów Polskich. W latach 1785–1794 służył w armii francuskiej. Większość życia spędził we Francji, ale wziął udział w Insurekcji Kościuszkowskiej. Był generałem polskim i francuskim, nieślubnym synem żony gen. Konstantego Aleksandra Jabłonowskiego - Marii Franciszki Dealire, angielskiej arystokratki i jej afrykańskiego lokaja *(ur. 1769 r.).*

29 września 1888 r. – urodziła się **Janina Porazińska –** pisarka i tłumaczka, wieloletnia redaktorka czasopism dla dzieci: *„Promyk”, „Promyczek”, Płomyk” (zm. 1971 r.).*

30 września 1832 r. – zmarła **Elżbieta Jaraczewska** – powieściopisarka, autorka książek umoralniających dla dzieci; dzieła: *„Upominek dla dzieci, czyli krótkie powieści moralne, przez autorkę „Zofii i Emilii”, Zofia i Emilia”, „Powieść narodowa, oryginalnie przez Polkę napisana” (ur. 1791 r.).*

30 września 1939 r. - w Paryżu utworzono **polskie władze emigracyjne: prezydentem RP** na uchodźstwie został - **Władysław Raczkiewicz**, premierem i naczelnym wodzem - gen. **Władysław Sikorski**. Po kapitulacji Francji siedzibę rządu przeniesiono do Londynu.

Wspólnie zrobiliśmy powtórkę z historii w jej wydaniu dla naszego Narodu najtragiczniejszym. Wszyscy powinniśmy być jej świadomi bez względu na to, jakie miejsce zajmujemy w lokalnej społeczności, czy jaki mamy światopogląd.

Pamiętajmy, że zgoda buduje, niezgoda …

Pamiętajmy, że historia kołem się toczy, a zmieniają się tylko realia, w których przyszło nam żyć, wykazać odwagę, miłość do Ojczyzny, czy zdrowy rozsądek, którym powinni charakteryzować wszyscy ci, którzy sprawują jakąś władzę, czy urząd.

Przemyślmy te wszystkie fakty i zdarzenia, zacznijmy wyciągać z nich jakieś konstruktywne wnioski, by znowu nie sprawdziło się smutne stwierdzenie, że Polak przed szkodą i po szkodzie …

Zygflor 2022-02-16

Co w ostatnich dwóch latach zdarzyło się w leżajskim Kole PZN?

- czyli –

rozmowa z prezes ZK PZN w Leżajsku **Ireną Dyrda** o ostatnim dwuleciu ich działalności na rzecz macierzystego środowiska …

W zasadzie już dawno na łamach „Przewodnika” nie było relacji odzwierciedlającej to, że w trudnym pandemicznym czasie istnieli i twórczo

działali. Okazuje się, że pomimo obiektywnych trudności uzyskali pewne osiągnięcia i naprawdę mają się czym pochwalić.

Poniżej obszerne fragmenty wywiadu z liderką leżajskiej struktury Związku, którego udzieliła 27 kwietnia 2022 r.

Irena Dyrda: *„Patrząc z perspektywy czasu na ostatnie dwulecie mojego regionu z perspektywy zagrożenia pandemią, to obiektywnie można sformułować tezę, że od początku ekspansji wirusa COVID-19 w naszym województwie, to region leżajski był tym, w którym już 11 marca 2020 r. odnotowano pierwszy na Podkarpaciu przypadek zarażenia się tym wirusem. Od tamtej pory siedziba naszego Koła – wraz z MBP, w której*

funkcjonujemy – było nieczynne, zaś na rzecz środowiska pracowaliśmy tylko zdalnie.

Dopiero w maju 2020 r. do publicznego użytku została udostępniona MBP, a wraz z tą decyzją i myśmy ściśle przestrzegając wszelkich obostrzeń wznowili swą działalność.

Pierwszym skupiającym większe grono uczestników było owego roku czerwcowe spotkanie z p. psycholog, która radziła, jak opanować strach i przełamać obawy względem szalejącego wirusa COVID-19.

Spotkanie uświadomiło nam, jak ważne jest działanie naszego Związku, a w przypadku naszego regionu, naszego Koła PZN, które w ten trudny czas i taką specjalistyczną opiekę roztacza nad swoimi podopiecznymi w ten m.in. sposób próbując im uporać się z nowymi przeciwnościami oraz zagrożeniami. Oprócz tego non stop były realizowane zalecenia płynące od dyrekcji biura ZO PZN, które były swoistym pokrzepieniem i

ukierunkowaniem w realizowaniu zadań w niezwykle trudny czas, za co jesteśmy wdzięczni.

W październiku 2020 r. zorganizowaliśmy czterodniowy wyjazd do Muszyny dofinansowywany przez lokalny PCPR. W jego trakcie bazę hotelowo-żywieniową stanowił „Nestor", czyli Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny PZN, w którym to gościliśmy już kolejny raz. Przy okazji zwiedziliśmy pobliską Krynicę - byliśmy na Górze Parkowej – zaś w Muszynie

zapoznaliśmy się z urokami i walorami obu lokalnych ogrodów, tj. sensorycznego oraz biblijnego. Ponadto w drodze powrotnej udało nam się zwiedzić kopalnię soli w Wieliczce, którą to już dawno planowaliśmy odwiedzić. Z wycieczki – jak się później okazało - wracaliśmy zdrowi, usatysfakcjonowani i niezwykle zadowoleni. Takimi efektami kończyliśmy rok 2020 r.

Naszą działalność w 2021 r. zainaugurowaliśmy organizacją spotkania opłatkowego. Potem w okresie letnim zrealizowaliśmy kilkudniową wycieczkę, w trakcie której zwiedzaliśmy Kraków i byliśmy w Ojcowskim Parku Narodowym. Na zakończenie wakacji zrealizowaliśmy jednodniową wycieczkę do pijalni czekolady w Korczynie oraz nad Solinę, gdzie odbył się rejs statkiem po tym akwenie.

Oprócz wycieczek osoby z naszego Koła PZN chętnie korzystają z zajęć prowadzonych przez Koleżanki z biura ZO PZN w Rzeszowie. Duże zainteresowanie w środowisku wzbudza projekt „ Asystent osoby niepełnosprawnej", z którego dobrodziejstwa niektórzy korzystają.

W obecnym 2022 roku w miesiącu styczniu zrealizowaliśmy spotkanie opłatkowe, po którym nasi podopieczni dosyć chętnie uczestniczyli w różnego rodzaju przeglądach zainicjowanych przez władze samorządowe, czyli miasta Leżajska oraz powiatu.

W czerwcu planujemy zrealizować kilkudniową wycieczkę do Żywca, o tej inicjatywie od jakiegoś czasu wszystkich chętnych informujemy i do udziału namawiamy.

Cóż więcej mogę opowiedzieć o działalności leżajskiego Koła PZN?

Na pewno to, że nauczyliśmy się żyć z wirusem i do niego przywykliśmy. Biuro największe oblężenie interesantami przeżywa w każdy wtorek, ponieważ jest to dzień targowy i ludzie z terenu najliczniej w tym dniu do nas przybywają.

Kończąc swą wypowiedź – wszystkim Koleżankom i Kolegom – życzę udanej „majówki". Szczególnie pozdrawiam Koleżanki z biura ZO PZN w Rzeszowie oraz Koleżanki i Kolegów prezesów struktur terenowych Związku z terenu całego Podkarpacia".

Irena Dyrda

– tyle z obszernej wypowiedzi prezes Ireny, która z utęsknieniem czeka tzw. normalności oraz powrotu form działania oraz związkowej aktywności sprzed pandemii, co współgra z oczekiwaniami nas wszystkich.

Ponoć od połowy maja br. rząd ma znieść stan pandemii na obszarze całego kraju przekształcając go w stan zagrożenia epidemicznego, czyli będzie już prawie normalnie… gdyż od**1 kwietnia 2022 r. COVID-19 jest traktowany jako zwykła choroba zakaźna**.

Oto skład leżajskiego Zarządu Koła:

- prezes ZK: **Irena Dyrda**
- wiceprezes: Zbigniew Dudek
- sekretarz: Anna Grabowiec
- skarbnik: Halina Piechowska

dla przypomnienia adres siedziby ZK:

Polski Związek Niewidomych
Koło w Leżajsku
ul. Jarosławska 1 (MBP)
37 – 300 Leżajsk

Jako przypomnienie…

Siedziba leżajskiego Koła PZN mieści się na parterze remontowanej w 2013 roku Miejskiej Biblioteki Publicznej. To w niej do swojej dyspozycji gratis mają oddzielny pokój wraz z całym wyposażeniem, tj. obszerną szafą, stołem, krzesełkami oraz z dostępem do Internetu zestaw komputerowy. Gdy mają jakieś potrzeby, to zawsze mogą liczyć na wykorzystanie czytelni do zorganizowania spotkań w poszerzonym gronie oraz korzystać z pomocy personelu, które zawsze spełnia wszelkie ich życzenia.

Najważniejszym w tym wszystkim jest to, że w dobrej formie przeżyli pandemiczny czas, zaś w jego trakcie nie zaniechali statutowej działalności, co niewątpliwie przyczyniło się do utrzymania spójności całego środowiska.

Jako swoistą wskazówkę wypływającą z Ich działalności należy uznać udział członków leżajskiego Koła PZN w różnorakich przeglądach i wydarzeniach kulturalnych rangi miasta, jak i powiatu, o których od czasu do czasu nawet informują rzeszowskie „Aktualności”.

Niewątpliwie ten fakt sprzyja rozpropagowaniu ich w regionie, co też należy podkreślić i jako swoistą „podpowiedź” i rozpropagować w naszym środowisku, co też z uznaniem czynię…

Zygflor 2022-05-02

Informacja dla każdego z nas …

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej przygotowało nowelizację rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności

Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności wrócą do zasad wydawania oceny stanu zdrowia sprzed pandemii, czyli - co do zasady - nie będzie możliwe wydanie orzeczenia bez osobistego badania – wynika z projektu nowelizacji rozporządzenia MRiPS, opublikowanego 30 maja. Zgodnie z obecnymi przepisami od 8 marca 2020 r., czyli od wejścia w życie tzw. ustawy covidowej do 90 dni od odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii lekarz przewodniczący lub członek zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności może wydać ocenę stanu zdrowia bez badania oraz uczestnictwa osoby zainteresowanej.

W założeniu rozwiązanie to miało na celu zabezpieczenie praw osób niepełnosprawnych m.in. w sytuacji, gdy nie było możliwe zebranie zespołu orzekającego w terminie, czy zgromadzenie wymaganej dokumentacji medycznej z powodu trudności z dostępem do specjalistów.

W związku z mniejszym ryzykiem zagrożenia rozprzestrzeniania się wirusa oraz powrotem pracowników urzędów do pracy stacjonarnej resort rodziny postanowił znowelizować rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

W projekcie rozporządzenia uchylono przepis dotyczący wydawania oceny stanu zdrowia bez badania i obecności osoby zainteresowanej.

Orzeczenie bez badania. Kiedy będzie możliwe?

Wydanie orzeczenia bez osobistego badania będzie dopuszczalne zgodnie z przepisami obowiązującymi przed stanem pandemii i stanem zagrożenia epidemicznego, czyli w przypadkach, gdy lekarz przewodniczący składu orzekającego uzna posiadaną dokumentację medyczną za wystarczającą do wydania oceny stanu zdrowia, a osoba zainteresowana lub dziecko nie mogą uczestniczyć w posiedzeniu składu z powodu długotrwałej i nierokującej poprawy choroby, uniemożliwiającej osobiste stawiennictwo i potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim.

Projekt zakłada przepis przejściowy dotyczący wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. Do spraw wszczętych i niezakończonych dotyczących wniosków o wydanie orzeczeń o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia, orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia, oraz orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy złożonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Ponadto projekt uwzględnia 45-dniowe vacatio legis, tak, aby przygotować zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, jak i obywateli do zmienianych przepisów.

Informacja za: **PAP** z dnia 30.05.2022

„Warsztaty Profilaktyczne” ‘22

Polski Związek Niewidomych Okręg Podkarpacki w dniach **05 – 11 czerwca2022** r. w Poroninie w pensjonacie –Domu Gościnnym - „Skalnica” dla 25 osób zorganizował „Warsztaty Profilaktyczne”.

Zadanie było dofinansowane przez Gminę Miejską Rzeszów w ramach konkursu: *„Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych, osób niepełnosprawnych oraz seniorów”* zamieszkałych na terenie Miasta Rzeszowa.

O zrealizowanym zadaniu dyr. biura ZP Podkarpackiego PZN – **Małgorzata Przyboś** – powiedziała: *„W dniach 05-11 czerwca br. grupa 25 osób zamieszkujących Gminę Miejską Rzeszów uczestniczyła w „Warsztatach informacyjno-edukacyjno-profilaktycznych” finansowanych przez Urząd Miasta Rzeszowa. Uczestniczyły w nich osoby*

niedowidzące, niewidome, wolontariusze oraz dwie osoby kadry. Zakwaterowanie i wyżywienie było w Domu Gościnnym „Skalnica” u p. Krystyny i Stanisława Pawlikowskich, którzy serwowali nam obfite i bogate menu, czyli zestaw dań tworzących całodzienne wyżywienie. Każdego poranka po spożyciu obfitego śniadania oraz sporządzeniu sobie czegoś na trasę towarzyszącym nam autokarem wyjeżdżaliśmy w teren, dopiero do naszej bazy powracając na późną obiadokolację, po której była chwila przerwy. Później spotykaliśmy się w tzw. „szałasie”, czyli drewnianym domku obok pensjonatu, gdzie prowadziliśmy „pogawędki” z psychologiem, organizowaliśmy przy muzyce wieczorki taneczne, by potem w nim móc tylko posiedzieć i rozmawiać, czyli integrować się.

Nasze Warsztaty integracyjno-edukacyjno-profilaktyczne – względem jego uczestników - były okazją do omówienia wielu spraw oraz poruszenia wielu życiowych problemów W tej materii skutecznie realizowała się

psycholog Ewa Mucha (fachowa kadra warsztatów), którą wraz z Aliną Niedużak, wspierałam na miarę swoich możliwości.

Pani Ewa na rzecz uczestników na kilka drażliwych tematów zrealizowała dwa – niezwykle ciekawe - grupowe zajęcia i pogadanki.

Pierwsze - nt. przyczyn i skutków uzależnień od alkoholu, narkotyków, czy innych używek; zaś tematem drugiej prelekcji było ukierunkowanie i zachęcenie do preferowania aktywnego trybu życia, chociażby poprzez włączenie się do czynnego udziału w poczynania w macierzystym Kole PZN,

czy aktywizacji na łonie natury. Dużo informowałyśmy o działalności PZN, ofercie PKSiRNiS „Podkarpacie", prezentowałyśmy indywidualne osiągnięcia niektórych osób wywodzących się z naszego środowiska, by w ten sposób zachęcić osoby, które były z nami po raz pierwszy do udziału w tego typu działaniach.

Każdego dnia wychodziliśmy w długie trasy. Pierwszego zaliczyliśmy Dolinę Kościeliską (w obie strony ok. 14 km.), drugą długą trasę zrealizowaliśmy Ścieżką pod Reglami, Doliną Białego, aż do Doliny Strążyskiej, zaś w przedostatni dzień zaliczyliśmy Dolinę Chochołowską, gdzie w obie strony zrobiliśmy ok. 20 km.

We wszystkich przedsięwzięciach bardzo sprzyjała nam aura, bo nie było skwarów, co było niezwykle korzystnym i oczekiwanym w uprawianiu

tego typu aktywności. Tylko jeden raz nas trochę pokropiło, co było w naszych wędrówkach swoistym orzeźwieniem.

Była to niezwykle fizycznie wydolna grupa, gdyż 90% ludzi osiągało zamierzone szczyty, czyli cele. Oczywiście honorowaliśmy fizyczne możliwości i osiągi każdego z uczestników, bez względu na to, dokąd dotarł w swych wędrówkach, wszak on na miarę swoich możliwości w ten sposób „osiągał swój szczyt"!

Wielką dla nas wyręką był towarzyszący nam autokar, który wszędzie nas podwiózł i z każdego miejsca - bez zbędnego przemieszczania się -

zabierał. Podobnie oceniam rolę towarzyszących nam opiekunów-przewodników, dzięki którym udawało nam się sprawnie osiągać to, o czym tyle powyżej. W każdą trasę wyruszaliśmy doposażeni w kije nordic walking, co ułatwiało „rozczytywanie" trasy, szczególnie tym, co nie widzą.

Wspólne wieczorne debatowanie w „szałasie" było okazją do wymiany spostrzeżeń, uwag, czy okazywaniem zachwytu nad tym wszystkim, co dane nam było na trasie w kończącym się dniu doznać innymi, niż wzrok zmysłami. Tak więc była okazja do upajania się teraz zapachami kwitnących w górach najrozmaitszych ziół, czy móc obcować z przepędzanymi na inne hale stadem owiec. Przy okazji gościliśmy w bacówce obserwując produkcję owczych serów.

W ostatnim dniu pobytu, czyli 11 czerwca, było trochę deszczowo, więc grupą udaliśmy się na Krzeptówki, gdzie każdy mógł się indywidualnie pomodlić oraz całą grupą pozwiedzać okolicę.

Na zakończenie – dzięki inicjatywie p. Krysi – mogliśmy od gaździny, która nas odwiedziła w „Skalnicy", nabyć świeże oscypki, aby móc coś

charakterystycznego dla tego regionu przywieźć do swoich domów.

Do Rzeszowa przybyliśmy około godz. 15^{00} w ten sposób rozwiązując – tak mniemam – przeciekawy i z wielu względów potrzebny - integracyjno-edukacyjno-profilaktyczny wypad w góry, za którego możliwość realizacji jesteśmy wdzięczni władzom Rzeszowa.

Wszyscy niezmiernie cieszymy się, że po raz kolejny mogliśmy przemierzać przepiękne zakątki Podhala przy okazji realizując wszystko to, co w tym wywiadzie starałam się ogółowi przybliżyć" – tyle z przeciekawej i obszernej relacji dyr. Małgorzaty Przyboś, za którą dziękuję.

Kończąc należy zauważyć, że obcowanie z pięknem przyrody - nie tylko za pomocą zmysłu wzroku - to dla takich, jak ci, którzy w przedsięwzięciu wzięli udział, to wyostrzenie zmysłu słuchu, zapachu, dotyku, a nawet smaku. To - oprócz przyswojenia sobie przez nich specyficznej informacyjno-edukacyjno-profilaktycznej wiedzy – jest to

wielkim osiągnięcie przedsięwzięcie uzyskane dzięki finansowemu wsparciu udzielonego przez Gminę Miejską Rzeszów, które powinno wielotorowo owocować w dalszym życiu jego uczestników, co m.in. było jego celem i ideą.

Zygflor 2022-06-14

Odwołanie epidemii
a przedłużenie ważności orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

Od **16 maja 2022** r. obowiązuje stan zagrożenia epidemicznego, a stan epidemii został odwołany.

Wyjaśniamy, że w aktualnym stanie prawnym orzeczenia o niepełnosprawności nadal mogą być przedłużane na zasadach określonych w art. 15h ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r.[1] Okres 60 dni, o którym mowa w tym przepisie, rozpocznie się z dniem odwołania stanu zagrożenia epidemicznego.

[1] Art. 15h ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021 r., poz. 2095, ze zm.)
Treść przepisu:
Art. 15h.

1. Z przyczyn związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wydane na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którego ważność:

- 1) upłynęła w terminie do 90 dni przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, pod warunkiem złożenia w tym terminie kolejnego wniosku o wydanie orzeczenia, zachowuje ważność do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu

epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności;

- 2) upływa w terminie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje ważność do upływu 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Informacja pobrana ze strony PFRON

Warte nagłośnienia i … odnotowania.

Dębicka „majówka”

Zgodnie z rocznym planem pracy - 21.05.2022 r. w dębickim Kole PZN zostało zorganizowane spotkanie integracyjne, w którym wzięło udział 28 członków. Tym razem coroczną „majówkę” zrealizowali w samym Pilźnie oraz jego okolicach, zaś precyzując - w jednej z miejscowości tej gminy – wsi Zwiernik.

Po przyjeździe do Pilzna uczestniczyli we Mszy św. odprawionej o godz.11^{30} pod przewodnictwem diecezjalnego duszpasterza osób niewidomych i słabowidzących ks. Huberta Komoniewskiego w obsługiwanym przez karmelitów miejscowym Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia. Następnie udali się do Domu Ludowego w Zwierniku, gdzie zostali powitani przez panie z Koła Gospodyń Wiejskich z tejże miejscowości na czele z prezes Małgorzatą Cudecką.

Po powitaniu w tymże lokum wszystkich zaproszonych, przez prezes ZK PZN Ewę Smołucha, głos zabrała Burmistrz Pilzna p. Ewa Gołębiowska, która w swym wystąpieniu m.in. przybliżyła historię wsi Zwiernik oraz dała

przyzwolenie do organizacji w przyszłości tego typu spotkań w lokalach na terenie gminy Pilzno, której włodarzy.

Kolejną prelegentką była dyr. Przedszkola Publicznego w Pilźnie - Halina Piątek, która przed dwoma laty zainicjowała zbiórkę nakrętek plastikowych na rzecz podopiecznego Koła - Ksawerego Ciebień.

Jak relacjonowała prezes Smołucha: *„Po części oficjalnej rozpoczęło się wspólne biesiadowanie, zainicjowano wielotorowe rozmowy przy okazji delektując się przygotowanymi przez panie z KGW Zwiernik pysznymi posiłkami, co spowodowało, że było bardzo miło, że „aż żal było opuszczać to miejsce i strony”.*

Zdaje się, że za rok znowu skorzystają z oferty Burmistrz Ewy Gołębiowskiej, zaś wypróbowany sposób organizacji tego typu spotkań polecają innym Zarządom Kół PZN.

Koedukacyjny Dzień Dziecka stalowowolskiego Koła PZN

31 maja 2022 r. Zarząd stalowowolskiego Koła PZN swoim podopiecznym milusińskim – oraz ich rodzicom - z okazji Dnia Dziecka zorganizował wyjazd do Krakowa, w trakcie którego wraz z prezes Renatą Stankiewicz odwiedzili krakowską Szkołę dla Niewidomych i Słabowidzących przy ul. Tynieckiej.

W trakcie wizyty zapoznali się z możliwościami oraz edukacyjną ofertą placówki wraz z jej zapleczem rehabilitacyjnym. M.in. podziwiali: sale dźwięku, orientacji przestrzennej, pracownię wikliniarstwa oraz bibliotekę.

Po obiedzie odwiedzili smoka wawelskiego, który przywitał ich zionąc ogniem. Zwieńczeniem dnia były odwiedziny w krakowskim ZOO, w którym oglądane zwierzęta na twarzach dzieci wywołały tylko radość, uśmiech i zadowolenie.

Przedsięwzięciu sprzyjała przepiękna pogoda, więc szczególny wyjazd mogą zaliczyć tylko do niezwykle udanych.

Gratulujemy!!!

Zygflor 2022-06-14

Witryna poetycka

W tegorocznym wrześniowym kąciku poetyckim do przeczytania - i tym samym - przeanalizowania proponuję – stricte filozoficzne i w swym przekazie wręcz retoryczne, czyli skłaniające do przemyśleń - utwory autorstwa Marii Słowik, która na bazie swoich osobistych doświadczeń oraz przeżyć jest w swoich wypowiedziach Osobą niezwykle wiarygodną i w związku z tym „wie, co mówi”.

Zapraszam do uważnej i dociekliwej lektury poniżej wyeksponowanego utworu…

Czy warto?

Mówią, że ufać nie warto,
kochać nie warto.
Mieć nadzieję nie warto
i wierzyć nie warto.
Lecz biorąc wszystko razem
i patrząc na bieg wydarzeń,
to żyć bez tego nie warto,
gdyż ze szczęścia Cię obdarto…

Sumienie

Słyszę coś mi podpowiada.
Czy mówię do siebie? Echo odpowiada!?
A jednak, to ono, tak właśnie myślałam,

siedzi w głowie, do mnie gada.

Raz lukruje moje pomysły,
to je rozgada i czary prysły.
Staram się sumienia nie zagłuszać,
gdyż nie myślę potem wypominek słuchać.

Wiem, że by mi nie darowało,
drążyło dziurę w głowie, sypiać nie dawało.
Będę posłusznie i grzecznie go słuchać,
wtedy mi odpuści i w głowę nie będzie pukać.

Poczuję spokój, błogie wyciszenie,
a potem sumieniu zostanie wspomnienie.
Jeśli znowu zacznę z nim zadzierać,
będzie nadal mi doskwierać.

Autor utworów: **Maria Słowik**
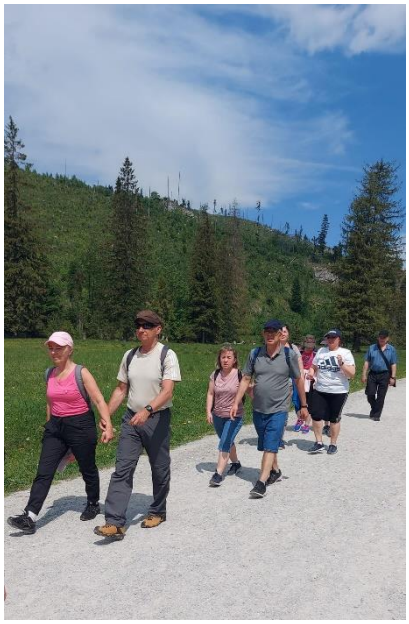
„**Warsztat Profilaktyczne**” Poronin - 05 – 11 czerwca 2022 r.